

Voorwerpelijk EN Onderwerpelijk.

„Ik heb mij niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en Dien gekruisigd!“ Dit krachtige woord van Paulus is ons allen bekend. Het is een geliefd en zeker uiterst welgekozen woord voor een intreë-tekst. Waar Gods Volk ook samenkomt, in een hervormd of een gereformeerd bedehuis, onder een christelijk-gereformeerd dak of in een kringgemeente, op het appél van dit Schriftwoord spreekt het waarachtig geloof: Amen, ja, Amen! Toch hebben wij ons ernstig, ja, zoo lief ons onzer ziele zaligheid is, af te vragen of dit „Amen“ van ons doordacht is en of het niet dissonant met vele andere woorden in onzen mond?

Zeg eens, als deze hartstochtelijke betuiging nu eens niet van Paulus ware, als het niet de Heilige Geest was Die het ons had bewaard in het onfeilbaar Woord, zouden wij dan van deze prediking niet gezegd hebben, dat zij erg VOORWERPELIJK was?

Voorwerpelijk en onderwerpelijk, het waren woorden, die eenigen tijd als een sijnbooth gouden in onzen kring. Bij de veren van den Jordaan is menige Efraïmiet neergehouden, die de taal van Gilead niet zuiver wist te spreken. In de hitte van het gevecht sloeg men echter ras toe en menig Gileadiet werd door een noodlottig misverstand van zijn broeders doorstoken. Wat toch was het geval? Menigeen meende een verschil van richting te bespeuren waar zich niets dan een verschil van methode voordeed. Ik heb menigmaal een prediking als voorwerpelijk hooren karakteriseeren, waarvan ik moest verklaren dat zij mij ietwat te onderwerpelijk was. Was de leerrede wat droog of zwaar om te verstaan, dan spraken velen van een voorwerpelijke prediking: in den Jordaan met hem! Bij een levendige voorstelling werd de vlotte man op den kansel al spoedig met het praedicaat onderwerpelijk vereerd, hoewel zijn rechten op die onderscheiding voor het minst twijfelachtig waren. Tegenwoordig beschikken wij over andere namen, maar het onderscheidingsvermogen is er bij velen niet scherper op geworden. Als de prediker eens wat hoog grijpt of om eenige andere reden moeilijk te volgen is, zegt de mensch niet graag: ik heb het niet begrepen! Liever dan zichzelf zulk een testimonium uit te reiken, geeft hij den prediker een attestatie van OBJECTIVISME. Soms kan ik met een stil genoegen door de beeldengalerij der homiletiek wandelen. Dan zie ik menigen, die mij ietwat objectief voorkomt, in den nis der subjectivisten staan en mij speelt het woord voor den geest: Zijn ZIJN onderwerpelijk, IK ook!

Dit alles zou men gelaten onder de avonturen van den prediker kunnen rangschikken, als niet door deze onjuiste probleemstelling en het onderwerpelijk en het voorwerpelijke in het gedrang kwam. Principieel verschil kan op dit punt onder Gereformeerden niet bestaan. Niemand tornet onder ons met bewustheid aan het „Jezus Christus en Dien gekruisigd!“ Niemand onder ons ook ontkent, dat er van den Christus een gansche reeks van genadewerkingen op Gods kind uitgaat. Wat dit betreft konden wij het sijnbooth uit ons woordenboek schrappen en het zwaard omsmeden in een spade. Er behoef geen broederbloed van onze hand te leken! Wij konden den één over den Jordaan laten roeien en den ander laten wrijven, naar dat God hem persoonlijk begaafd en geïnstrumenteerd had. Maar er is een vijand der zielen en een verwoester van Sion, die het „Jezus Christus en Dien gekruisigd!“ onverpoosd tegenstaat, ook tegenstaat door ZIJN voorwerpelijkheid en door ZIJN onderwerpelijkheid. Door zijn voorwerpelijkheid, als hij listig voor dat „Jezus Christus en Dien gekruisigd!“ inplaats schuift: de gereformeerde waarheid!

Door zijn onderwerpelijkheid, als hij den heilsweg verzelfstandigt tegenover den Heiland, de gaven naast den Christus bloeien laat en inplaats van „Jezus Christus en Dien gekruisigd!“ ons prediken wil: den zondaar en dien bekeerd! Dit toch is géén bekeering waarover de engelen zich verblijden, dit is niet het smalle pad, maar niet dan een trottoir van den breeden weg, die ten verduerde voert. Er is een gemis aan gezonde onderwerpelijkheid, aan geloofsoefening, aan waarachtige bekeering onder ons, juist omdat er een gemis is aan gezonder voorwerpelijkheid! Er is een niet verstaan, althans een niet in zich opnemen, van het elementaire evangelie, dat mij de tranen in de oogen kan brengen. Hier nu wijst de uitspraak van Paulus ons den weg. Tegen de op wijsheid beluste Corinthiers zegt hij: Ik heb het geen wijsheid geacht iets te weten onder u dan Jezus Christus den Gekruisigde! (Zie Calvijn: Uitlegging der Zendsbrieven). Welnu, onder ons zou hij spreken: Ik acht het geen bevinding, ik houd dat niet voor onderwerpelijk, iets anders te

landschen bollenkweker op Long Island; een man, in wiens onmiddellijke nabijheid ik enkele jaren gewoond heb in het gróóte Nederland, zonder ook maar zijn naam te kennen, en met wien ik in dat kleine Amerika allergezelligst kennis gemaakt heb.

En zoo kom ik nu met niets anders dan een zware, dikke jas plus mijn tweede paar rubbers in het land van den zomer en van tropische planten aan. Ik denk, dat die dame, die óók hier in dezen trein reisde, en alvast „zomersch“ gekleed was, d.w.z. met geen andere bovenkleeren, dan een ongevoerde donkere blouse van zeer ópen kantwerk, me wel uitgelachen heeft vanwege die bagage. Hetgeen ik, zelfs op weg naar Californië, maar het beste vind.

Overigens zijn al die overgangen aardig. In Denver liep ik Zondag j.l. zonder eenige overjas naar de kerk, en heb ik gewandeld naar een plekje, waar je den beroemden berg (o, mijn kinderverbeelding!) Pikes Peak kon zien bij helder weer (afstand van 'n kleine 200 K.M.). Maar enkele dagen daarvóór was 'k in Iowa, onder al die hollanders, en met name Kampenaren, tusschen van sneeuw en ijs. En inmiddels zijn we ook al weer twee uur opgeschoven in den tijd. Eerst was de klok weer een uur teruggezeten tusschen Omaha en Denver. Dat was Zaterdagmorgen. Thans ging, vlak vóór het ontbijt, in den trein de klok weer een uur terug; ik ben den nacht ingegaan volgens Mountain-Time, doch ben hem uitgetreden in Pacific Time. Een bewijs, dat we den oceaan naderen. De lust zou 'n mensch bekruppen, om, na zóóveel mijl in westelijke richting te hebben gereisd, nu maar kalm dóór te trekken naar het Westen: even naar Japan, even naar Indië, even naar Palestina, en dan al maar verder, tot je weer in Kampen terecht komt. Maar ik zal wel netjes over New-York terugkomen; 't is toch altijd nog iets korter. Ik heb overigens in deze dagen vaak gedacht aan die persdebatten uit de periode, toen „De Wakker“ nog wekelijks de Gereformeerde Kerken aanviel, debatten over de dagen van Genesis I.

Tot zoover was ik gekomen, toen mijn vulpen leeg bleek. De steward van de dining car bleek gewillig genoeg, om ze te vullen. Op den terugweg van den eetwagen tot mijn eigen wagon, kon ik blootshoofd door het open venster van den ingang van één der wagens zoo maar de frissche morgenlucht inademen, 't gezicht op de bergen, waar net de zon op schijnen kwam. En dat zegt wat, als je in een amerikaanschen trein de kans krijgt, door een raam je hoofd te steken! Tot nu toe, vóór de Pacific-tijd-zóne, was me dat onmogelijk. Dubbele ramen, moet u weten. En geen één raampje gaat open. Want de wagen is air-conditioned: in den winter kunstmatig verwarmd, en uitstekend geventileerd, en in den zomer langs gelijken weg verkoeld.

Wél had ik dus wat zelftucht nodig, om dat open raampje te verlaten, benevens dien conducteur, die uit pure oehndvreugde om Gods mooie schepping, mij, den hem onbekenden passagier van een anderen volg-wagen, luidruchtig toeriep: how do you do? Want de Rocky Mountains zijn mooi. Misschien zullen de Alpen vrouwen, en de Rocky Mountains, als geheel genomen, mannen eerder toespreken; want het is hier totaal anders dan in de Alpen. In de enkele details, die ik zien mocht, en ook over het geheel. Het is hier anders, maar niet minder mooi. En dan heb ik, wegens tijdsgebrek, in verband met mogelijke sneeuwbezwaren, nog niet eens de mooiste route kunnen kiezen!

Ik breng dus min of meer een offer, als ik ook deze treinreis gebruik voor schrijfwerk. Maar ik leef in de vartwijfelde stemming: nu, of nooit. Als ik straks (3.32 's middags) in San Bernardino aankom, is 't voorloopig weer gedaan met schrijven. Dus nemen we den draad weer op.

Want we zouden nog iets vertellen over de Grand Rapids-periode, volgens mijn herinnering. Sinds heb ik al weer heel veel gezien: Holland, Kalamazoo, Chicago, Pella, Denver, en niet te vergeten Sioux County met al die nederlanders en dat 92-jarig vrouwtje, dat me uit pure liefde voor de Theologische Hoogeschool zoo maar 5 dollar gaf ten bate van het Suppletiefonds; volgens prof. Hepp's terminologie is zij wel schismatiek, maar ze las trouw „De Wachter“ en Thomas Bos, en heeft ettelijke familieleden onder vooraanstaande gereformeerden in Nederland. Hetgeen vrouwen met ettelijke Hoeksema-lieden (of „schismatieken“ volgens dr. Hepp), het geval bleek; ik heb dan ook heel wat groetenissen van dezulken voor gereformeerde dominees en ouderlingen en professoren in „the old country“ meegekregen. Misschien vindt ds Doornbos dat geschikt nieuws voor „De Heraut“, al komt het niet uit den koker van dr. v. d. Vaart Smit's persbureau.

Neen lezer, ditmaal raakt in die laatste woorden mijn babbelje toch niet van zijn eigenlijke chapitre af. Want men heeft mij kennis gegeven van een „Heraut“ berichtje, uit de rubriek ds Doornbos, waarin óók enkele zakelijke onjuistheden via het N.C.P. (dr. v. d. Vaart Smit, directeur) werden weergegeven. De meeste daarvan laten we maar loopen: er is sinds al weer heel wat gebeurd in de wereld. Maar op één gaan we in: 't raakt een serieuze kwestie. Ds Doornbos toch gaf zijn lezers kennis van het feit, dat uit Amerika gevraagd was, hoe men het zou vinden, als een professor der amerikaansche zusterkerk zou gaan spreken, nog wel over Genesis III, voor een kring van de Geelkerken-groep. Ik weet niet, of ds Doornbos ook andere berichten uit Amerika doorgeeft: er is anders stoffe genoeg. Maar ik wil met genoegen antwoorden. Indien één der theologische professoren uit Grand Rapids naar Neder-

land kwam, en spreken zou, daar en daar, dan zou ik, tenzij ik uit 's mans geschriften het tegendeel van zijn gereformeerd-zijn kon bewijzen, zeggen: we mogen ons verheugen, dat ook een gereformeerd buitenlander nog eens de gereformeerde waarheid gaat verkondigen daar, waar 't geen kwaad kan. En ik zou wél oppassen, dat ik niet ging vragen: kan 't ook kwaad? Want ik zou, in het vaste geloof, dat mijn eigen gereformeerde kerken de belijdenis hebben gehandhaafd tegenover de Geelkerken-groep, in zulk een vraag iets zien, dat mijn eigen kerk, of anders de zijne, beleedigde. Weet ds Doornbos 't soms anders? Hij zegge het vrij uit.

Maar laat ons ds Doornbos' berichtendienst liever vergeten, en tot de zaken komen, op den man af. Reeds heb ik in mijn vorig artikelje op ds v. Dellen gewezen, die, van Amerika Nederland bezoekende, op de synode kwam van een kerk (de Chr. Geref.), die met de onze niet eens praten wil over h.l. diep ingrijpende geschilpunten. Als ds v. Dellen daar iets goeds te vertellen heeft, waarom dan niet?

Ja maar, waarom niet met in Amerika te houden speeches over de algemeene genade gewacht tot na een synode in Nederland? Zoo hoort ds Doornbos een redacteur uit Amerika vragen. Maar hoe zit het nu? In mijn voorgaand artikelje berichtte ik reeds, dat volgens vooraanstaande leden der amerikaansche zusterkerk de synode van Kalamazoo geen dogmatische uitspraak over de algemeene genade gedaan heeft! En Sneek wil, zegt men, daarover iets hooren? Heeft Sneek soms de drie punten van Kalamazoo op 't agendum staan? Ik meen van neen! Wat beteekent dat vragen om uitsluit tot na Sneek (!) dan toch, als het niet op de lijn van prof. Hepp's ongemotiveerde en onwetenschappelijke verdachtmakingen ligt? Of zijn soms de amerikaansche kerken niet vrij? Ze hebben vroeger wel eens naar Nederland geschreven om advies; en ik vermoed, dat sommige adviesvragers wel eens te veel vergeten hebben, dat Nederland grooter is dan Amsterdam. Maar één der predikanten van Chicago, die me inleide bij het publiek, zei, ik geloof terecht, dat de amerikaansche broeders zoo langzamerhand hun eigen zaakjes wel opknappen konden zonder adviezen uit Nederland. Als dat hier algemeene opinie is, dan zal die ééne dominee, die zelfs een stenograaf meegenomen heeft voor mijn algemeene-genade-speech te Holland, in Michigan, waar hij heel wat mijlen voor reizen moest, maar die er niet bij was, toen hij in een wetenschappelijke kring vlak bij zijn huis vrij uit met mij er over debatteeren mocht, hebsch geen doersling van het stenogram naar Nederland gezonden hebben ter beoordeeling, of om advies, vrije amerikaan als hij is. Trouwens, die algemeene-genade-speech is hier op déze, en ginds weer op andere punten ingegaan; waarom ik dan ook een afspraak voor een uitgave in de engelsche taal nopens de algemeene genade gemaakt heb ter afsnijding van alle misverstand.

In den grond der zaak is dat heele geharrewar in Nederland over die algemeene genade-speeches, voorzoover het dus in Nederland de professoren Kuyper en Hepp regardaert (over Amerika heb ik niets te klagen) één der staaltjes van dien overmoed, welke men helaas niet heel gauw dezen broeders afleeren kan. Laat mij het hun maar ronduit zeggen mogen (ds Doornbos inclus): ik ben niet door de kerken aangesteld, om terwille van twee hoogleraren, die niet voor de kerken onderwijzen, mijn meening onder stoelen en banken te steken. Vooral niet, wanneer het een opinie betreft, die ik reeds vóór mijn benoeming te Kampen luide verkondigd heb. Prof. Kuyper moge daarvan, na 1936, schrijven, nu ineens met coll. Hepp samen gaande, dat toen Prof. Hepp ook deze bestreed, hij een „dwalenden broeder“ bestreed, maar het feit, dat prof. Kuyper zoo heen en weer redeneert, is voor mij geen reden, om het ook te doen. Ik ga eenvoudig verder. Als een broeder, ook al is 't achteraf een elgen felicitatie bij mijn benoeming terug nemen wil, zal ik geduldig luisteren; maar hij moet dan ook met argumenten komen. Met degelijke en massieve. Tot nu toe heeft prof. Hepp ze niet kunnen geven, en heeft prof. Kuyper, vrees ik, in 1936 op het verkeerde paard gewed, toen hij al te spoedig schreef: onze dogmaticus, dr. Hepp, zal 't u wel eens vertellen. Dat was een blij van even groote vóór-ingenomenheid, als die leuke aanhangsteekens, waarmee óók mijn curator, dr. W. A. v. Es, mijn in een Afscheidingsherdenking argeloos gebruikte zelfbeteiteling als „dogmaticus“ van Kampen kerkbodelijk voorzag, het waren. Vermoedelijk wilde deze onze curator daarmee aanduiden, dat Kampen geen zelfstandige ontwikkeling der theologie heeft te beoogen; maar ik denk er anders over, en doe ook anders, gelijk den curator van Kampen, tevens van Amsterdam, bekend kan zijn. En ik heb een tikje medelijden met de mentaliteit, die af en toe in zulke aanhangsteekens voor den dag komt.

Wachten tot na Sneek? Met speeches in Amerika? Op grond van wát eigenlijk, wanneer het niet is op grond van partijdige uitlatingen van eenige nederlanders, die tot nu toe duidelijk tekort geschoten zijn in hun argumentatie, en den Christelijken moed tot het geven van een nader bescheid na mijn repliek? Mag ik ds Doornbos, de professoren Hepp en Kuyper, en ook ds H. J. Kuiper van „The Banner“, eens herinneren aan een woord van vier professoren en vier predikanten uit Amerika? Toen de later (vanwege zijn bijbelopvatting) afgezette dr. Janssen (hoogleraar te Grand Rapids) in zijn poging tot zelfverdediging anderen aanviel, en daarbij de algemeene-genade-kwestie op het tapijt bracht, schreven zij met zijn achten dit fiere woord:

(Zie vervolg op blz. 196.)

quiere koning-ten te herstellen; en gaan heer-koningschap te

is geschiedenis ailing op den er Zijn konink-éls echte theo-e moesten van en van Israëls tratisch koning itere koningen, oningschap in l te herstellen en door Jezus 'ziel. En ook en in veel ver-zoeken te ver-ten en dwingen Hij heeft over-t ware koning-nis te geven; rsteeds boven te gehoorzaam-ingschap voor oen Hem gege-p aarde. Toen uren, en heeft, en ter recht-er Koning, door regeert, totdat lijnen zal mee-1 koningen en wigheid in het 1 heerlijke ko-

or den zondaar an Jezus leert macht oefenen, moeten allen : zijn. Daartoe krijg door Zijn een leven van e weer geleerd de opstanding, vertrouwd wor-en en priesters ter Jezus aan, sches, gebe-ie Hem uit den ping en tranen zijnde uit de nochtans ge-eeft uit het-geheiligd hoorzaam zijn, l geworden.

Christus niet oningschap be- beschuldiging, dat Hij, door n wil van God, m streken, het verwierf, dóór

A. R.

EVEN

engd nieuws, ds helmelijk de t in den zin hebt welijks ontwaakt Canyon, zit dus, en in de Rocky té, waar, behalve erker, ook eenige Geref., als van Hepp: „schisma-verwachting, ten- m te laten ver-oze lucht. Sedert r door het Rota-roeg uit Denver: tot aan Sioux t) van hollanders, iddag der daarop sel nederlanders, „De Reformatie“ u), tot aan Sioux éen zeer stevige, verhitte en veeg-elijke malen be- Californië, waar de auto van ds -nummer-vijftien óóveel mijl naar nachttrein naar jas laten liggen; ook al een paar De Genestet), die ns mijn aan dit n bij een neder-